

Made in Hansa

GDAŃSK 13-16.06.2024

**44th International
Hanseatic Day**

GDAŃSK 13-16.06.2024

44th International Hanseatic Day

Made in Hansa

18. edycja pokonkursowej wystawy HANSEartWORKS
w ramach 44. Międzynarodowego Zjazdu Miast Nowej Hanzy

Osoby artystyczne: Blanka Byrwa (Gdańsk), Maja Góralczyk (Gdańsk),
Ann Helling i Jessica Lundeberg (Visby), Matiass Jansons (Cesis),
Johannes López Ayala (Neuss), Barbara Lorenz Höfer (Buxtehude),
Elżbieta Polak (Kołobrzeg), Beate Steinmann (Uelzen)

Made in Hansa

The 18th edition of the post-competition exhibition HANSEartWORKS
within the framework of the 44th International Convention of the Cities
of the New Hanseatic League

Artists: Blanka Byrwa (Gdansk), Maja Góralczyk (Gdansk),
Ann Helling and Jessica Lundeberg (Visby), Matiass Jansons (Cesis),
Johannes López Ayala (Neuss), Barbara Lorenz Höfer (Buxtehude),
Elżbieta Polak (Kolobrzeg), Beate Steinmann (Uelzen)

Szanowni Państwo!

HANSEartWORKS to ważny projekt wystawienniczy Stowarzyszenia Miast Hanza. Dziękujemy za zorganizowanie tegorocznej wystawy w CSW Łaźnia w ramach Międzynarodowego Zjazdu Hanzy. Lokalizacja została wybrana celowo i ma znaczenie historyczne, ponieważ CSW Łaźnia było pierwszym publicznym ośrodkiem sztuki, który powstał w centrum Gdańska po przemianach ustrojowych w 1989 roku. To stąd wysłano ważny, fundamentalny sygnał, dotyczący nowego podejścia do tzw. sztuk pięknych.

HANSEartWORKS pomyślana jest jako reprezentatywna wystawa zbiorowa i od 2007 roku stanowi integralną część każdego Międzynarodowego Zjazdu Hanzy.

Celem projektu jest stworzenie forum dla sztuki współczesnej z miast członkowskich największej na świecie dobrowolnej sieci miast. W rezultacie powstał unikalny projekt artystyczny, który tworzy więź między dużymi i małymi miastami hanzeatyckimi.

Tematyka HANSEartWORKS koncentruje się na historycznej i współczesnej Hanzie oraz na związanych z nią wartościach i wspólnocie wartości.

Motto tegorocznej wystawy, „Made in Hansa”, odzwierciedla tę podstawową ideę. Uczestniczący w wystawie artyści z ośmiu miast hanzeatyckich podeszli do tematu z wielką wrażliwością i wykorzystali przyjazne dla środowiska materiały, które mają związek z ich miejscem pochodzenia.

W imieniu Stowarzyszenia Miast Hanza i grupy roboczej HANSEartWORKS chciałbym podziękować wszystkim artystom, którzy wzięli udział w projekcie. Poza wystawą istotnym aspektem HANSEartWORKS jest wymiana artystyczna na miejscu. Ogromne znaczenie ma fakt, że spotkania odbywały się w ramach Dni Hanzy, w tym także w formie warsztatów, co z pewnością doprowa-

dziło do nawiązania nowych znajomości. Należy mieć nadzieję, że kontakty te będą utrzymywane w przyszłości.

Chciałbym serdecznie podziękować całemu zespołowi HANSEartWORKS oraz wspaniałemu jury kuratorskiemu w Gdańsku za znakomite zaplanowanie i realizację wystawy.

Grupa robocza HANSEartWORKS wspierała tworzenie tej wystawy, dlatego chciałbym skorzystać z okazji i podziękować wszystkim członkom za ich kreatywną współpracę.

Od 2016 roku integralną częścią wystaw HANSEartWORKS jest księga artystyczna. Jej celem jest dotarcie do wszystkich miast hanzeatyckich z okazji kolejnych Zjazdów Hanzy, a naszym życzeniem jest, aby podróżowała przez ponad 150 lat.

W ramach wystawy HANSEartWORKS każdego roku jeden artysta jest proszony o dokonanie wpisu do księgi artystycznej HANSEartWORKS na temat „Łączenia wartości”. Gdańska artystka, Blanka Byrwa, stworzyła pracę, która zwraca uwagę na ochronę środowiska. Postąpiła się algami, których kolor reaguje na czynniki zewnętrzne i dlatego będzie się zmieniał na przestrzeni dziesięcioleci, co symbolizuje historię i przyszłość sieci miast Hanza oraz jej podejście do wartości historycznych i przyszłych.

Wystawa „Made in Hansa” jest inspirująca na wiele sposobów, prowokuje do myślenia oraz zachęca do pochylenia się nad pytaniami dotyczącymi przeszłości i przyszłości.

Niniejszy katalog sprawia, że wystawa jest zrozumiała także poza zsięciowanymi miastami hanzeatyckimi i kontynuuje siedemnastoletni rozwój HANSEartWORK. Chciałbym za to z całego serca podziękować.

Wolfgang Streblov
HANSEartWORKS

Dear All,

HANSEartWORKS is an important exhibition project from the Union of Cities THE HANSA. Thank you for organising this year's exhibition at the Łaźnia CCA as part of the International Hanse Convention. The location was chosen deliberately and is of historical significance, as the Łaźnia CCA was the first public art centre to be established in the downtown Gdańsk after the political transformation of 1989. It was from here that it sent an important, fundamental signal about a new approach to the so-called fine arts.

HANSEartWORKS is conceived as a representative group exhibition and has been an integral part of each International Hanse Convention since 2007.

The project aims to provide a forum for contemporary art from member cities of the world's largest voluntary city network. As a result, a unique artistic project was born, creating a bond between the large and small Hanseatic cities.

The themes of HANSEartWORKS focus on the historical and contemporary Hanseatic League and its associated values and community of values.

The motto of this year's exhibition, *Made in Hansa*, reflects this basic idea. The participating artists from the eight Hanseatic cities in the exhibition approached the subject with great sensitivity and used environmentally friendly materials that have a connection to where they originate from.

On behalf of the Union of Cities THE HANSA and the HANSEartWORKS working group, I would like to thank all the artists who took part in the project. In addition to the exhibition, an important aspect of HANSEartWORKS is the on-site artistic exchange. Of great importance is the fact that the meetings were held as part of the Hanse Days, including workshops, which certainly

led to new friendships being made. We should hope that these contacts will be maintained in the future.

I would like to sincerely thank the entire HANSEartWORKS team and the wonderful curatorial jury in Gdańsk for the excellent exhibition planning and execution.

The HANSEartWORKS working group supported the creation of this exhibition, so I would like to take this opportunity to thank all the members for their creative collaboration.

Since 2016, an integral part of the HANSEartWORKS exhibitions has been an artist's book. Its aim is to reach all Hanseatic cities on the occasion of the next Hanseatic Conventions, and it is our wish that it will travel for more than 150 years.

As part of the HANSEartWORKS exhibition, one artist each year is invited to make an entry in the HANSEartWORKS artist book on 'Connecting Values'. Gdańsk-based artist Blanka Byrwa has created a work that draws attention to environmental protection. She used algae of which the colour reacts to external factors and will therefore change over the decades, symbolising the history and future of the Union of Cities THE HANSA and its approach to historical and future values.

The *Made in Hansa* exhibition is in many ways inspiring, thought-provoking and invites us to ponder over questions about the past and the future.

This catalogue makes the exhibition comprehensible even beyond the networked Hanseatic cities and continues the seventeen-year development of HANSEartWORK. For this, I would like to thank you from the bottom of my heart.

Wolfgang Streblow
HANSEartWORKS

Wernisaż wystawy Made in Hansa

fot. Katarzyna Serkowska

fot. Katarzyna Serkowska

Made in Hansa

Wystawa *Made in Hansa* była kolejną odsłoną międzynarodowego projektu HANSEartWORKS adresowanego do artystek i artystów z miast tworzących Związek Nowej Hanzy. Prezentowane prace powstały specjalnie na potrzeby gdańskiej wystawy. Osoby biorące udział w ekspozycji wyłoniono w drodze dwuetapowego konkursu. Każde z miast związku mogło zgłosić swojego kandydata lub kandydatkę, następnie jury w składzie: Agnieszka Kulazińska (CSW ŁAŻNIA), Agata Biały (Fundacja Gdańska), Piotr Stasiowski (Gdańska Galeria Miejska), Anita Wasik (ASP w Gdańsku), Dorota Walentynowicz (artystka) dokonało oceny nadesłanych prac i zakwalifikowało część z nich do prezentacji na wystawie.

Wiodącym tematem gdańskiej ekspozycji była przestrzeń miast hanzeatyckich oraz namysł nad sposobami tworzenia narracji o niej. Co wyróżnia miasta tworzące współczesną Hanzę? Czym różni się współczesne Stowarzyszenie od historycznego związku? Co mogłoby stać się turystyczną pamiątką z miast hanzeatyckich?

Artystki i artystów postawiono wobec pytań: co tworzy Twoje miasto, czym chciałbyś/chciałabyś pochwalić się przed nowo przybywającymi? Osoby odwiedzające ekspozycję poproszone zostały zaś o refleksję nad swoimi sposobami doświadczania obszarów miejskich.

Przestrzenie współczesnych miast, tych małych i dużych, nieustannie zmieniają się. Ich obraz z jednej strony definiują architektura, mieszkańcy, historia oraz tradycja, z drugiej zaś turystyczne atrakcje i pamiątki. Produkowane masowo, lokalne souvenirs często powielają powierzchowne spojrzenie, które nie jest adekwatne do wewnętrznego (prawdziwego?) oblicza miasta.

Prace prezentowane na wystawie stworzyły mozaikę, różnorodny obraz miast nowej Hanzy. Często były okazją do poznania nowego miejsca oraz zachętą do wizyty. Artystyczne komunikaty często zwracały uwagę na unikalny ekosystem miast i niebezpieczeństwo jego utraty. Temat ten pogłębiony został na warsztatach towarzyszących wystawie. Prowadząca jeden z nich Kamila Chomicz zabrała uczestników na wyprawę po Gdańsku, by spotkać się z mieszkańcami i zdobyć wiedzę o różnorodności owadów zapylających, ptaków oraz płazów, a także dowiedzieć się czegoś więcej o infrastrukturze miejskiej przyjaznej ich obecności.

Turystyczne pamiątki były jednym z tematów wystawy. Słowo to zdefiniowane zostało dość szeroko jako przedmiot, ale także zdjęcie czy osobiste doświadczenie, widok, obserwacja symbolicznie „zabrana” ze sobą z danego miejsca. Często bowiem przyjeżdżając gdzieś, nie wiemy, że dany obszar jest siedliskiem np. unikatowego gatunku czy przestrzenią bytowania wyjątkowych roślin. Jednym z celów ekspozycji było zrewidowanie naszego podejścia do tych przedmiotów i postawienia pytania, jak tworzyć je w bardziej zrównoważony sposób. Temat ten pogłębiony został podczas warsztatu Blanki Byrwy, który dotyczył projektowania biomateriałów. Natomiast warsztaty prowadzone przez Giedymina Jabłońskiego pozwoliły zapoznać się z rzemiosłem obróbki bursztynu oraz sposobami tworzenia własnoręcznie unikatowych przedmiotów.

Czym chciałaby pochwalić się miasta Nowej Hanzy? Jaki wizerunek „sprzedać” nowo przybywającym? Czy pocztówka lub magnes mogą stać się częścią tworzenia nowej miejskiej opowieści? Czy można je wykorzystać, by zwrócić uwagę na dyskretną lokalność miejsca? W projekcie *Made in Hansa* chcieliśmy przyjrzeć się temu, jak lokalne atrakcje wpływają na wizerunek miast, jak mogą pomóc w tworzeniu autentycznego obrazu miejsca oraz zaprosić artystów do wejścia w dialog z przestrzenią miast, jej atrakcjami, unikatami i gatunkami zamieszkującymi jego przestrzeń.

Agnieszka Kulazińska

fot. Katarzyna Serkowska

Made in Hansa

The exhibition *Made in Hansa* was the next instalment of the international HANSEartWORKS project aimed at artists from the cities forming the New Hanseatic League. The works on display were created especially for the Gdańsk exhibition. Those taking part in the exhibition were selected in a two-stage competition. Each of the union's cities was able to nominate a candidate, then a jury consisting of: Agnieszka Kulazińska (ŁAŻNIA CCA), Agata Biały (Fundacja Gdańska), Piotr Stasiowski (Gdańsk City Gallery), Anita Wasik (Gdańsk Academy of Fine Arts) and Dorota Walentynowicz (artist) have assessed the submitted works and qualified some of them to be presented at the exhibition.

The leading theme of the Gdańsk exhibition was the space of the Hanseatic cities and the reflection on ways to create narratives about it. What distinguishes the cities that make up the modern Hanseatic League? How is the modern League different from the historic union? What could become a tourist souvenir from the Hanseatic cities?

Artists were confronted with the following questions: what makes up your city, what would you like to show off to newcomers? Exhibition visitors, in turn, were asked to reflect on their ways of experiencing urban areas.

The spaces in modern cities, both small and large, are constantly changing. Their image is defined by architecture, their residents, history and tradition on the one hand, and tourist attractions and souvenirs on the other. Mass-produced, local souvenirs often replicate a superficial view that is not relevant to the inner (real?) face of the city.

The works presented in the exhibition formed a mosaic, a diverse picture of the cities of the new Hanseatic League. They were often an opportunity to learn about a new place and an incentive to visit. Artistic messages often drew attention to the cities' unique ecosystem and the danger of losing it. This theme was explored in more depth at the workshops accompanying the exhibition. Kamila Chomicz, who led one of them, took the participants on an expedition around Gdańsk to meet the residents and gain knowledge about the diversity of pollinating insects, birds and amphibians, as well as learning more about the city's infrastructure that is friendly to them.

Tourist souvenirs were one of the themes of the exhibition. The word is defined quite broadly as an object, but also a photograph or personal experience, a view, an observation symbolically 'taken' from a particular place. Often, when we arrive somewhere, we do not know that the area is where, for example, a unique species dwells, or the habitat of exceptional plants. One of the aims of the exhibition was to revise our approach to these objects and ask how to create them in a more sustainable way. This theme was explored in more depth in Blanka Byrwa's workshop on biomaterials design. Meanwhile, a workshop led by Giedymin Jabłoński acquainted visitors with the craft of amber processing and the ways to create their own unique items.

What would the cities of the New Hanseatic League like to show off? What image to 'sell' to visitors? Can a postcard or magnet become part of creating a new urban story? Can they be used to draw attention to the discreet localness of a place? In the *Made in Hansa* project, we wanted to look at how local attractions affect the image of cities, how they can help create an authentic image of a place and invite artists to enter into a dialogue with the urban space, its highlights, uniqueness and the species that inhabit its space.

Agnieszka Kulazińska

Made in Hansa

artyści

artists

BLANKA BYRWA

(Gdańsk)

Absolwentka Instytutu Wzornictwa Politechniki Koszalińskiej. Projektantka i architektka wnętrz. Prowadzi studio architektury wnętrz BBAD i jest współzałożycielką Fundacji CUMY - Makerspace w Stoczni Gdańskiej. Blanka projektuje biomateriały i jest ekspertką w dziedzinie badania bioplastiku oraz zasobów naturalnych. Organizatorka warsztatów biomateriałowych, mających na celu promocję i edukację z zakresu cyrkularnej ekonomii materiałów. Kuratorka wystaw *Glony i Odpady* na Gdynia Design Days, wielokrotnie nagradzana w konkursach, m.in. Architektura Murator *Mieszkanie Młodego Architekta*, *Minimum* na Łódzkim Festiwalu Designu oraz w konkursie Elle Decoration 2018.

Graduate of the Institute of Design of the Koszalin University of Technology. Interior designer and architect. She runs the BBAD interior design studio and is the co-founder of the CUMY Foundation - Makerspace at the Gdańsk Shipyard. Blanka designs biomaterials and is an expert in the field of bioplastic and natural resources research. She is the organizer of biomaterials workshops which educate in the field of circular economy of materials and promote it. Curator of the *Algae and Waste* exhibitions at Gdynia Design Days, awarded in numerous competitions, including Architektura Murator's *Mieszkanie Młodego Architekta* (*The Flat of Young Architect*), *Minimum* at the Łódź Design Festival and the Elle Decoration competition in 2018.

Glony III

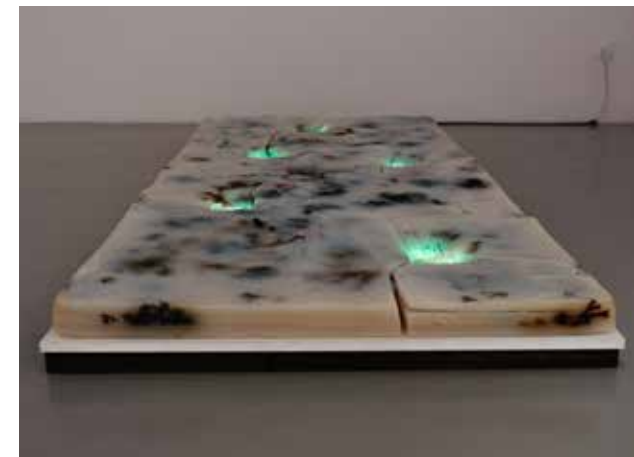
„Pierwsze wspomnienie glonów to zielenice obrastające falochrony. Ich długie włosy pozwalały na dziecięcą zabawę we fryzjera. Śliska struktura budziła fascynację, zapach na stałe zakorzenił się w świadomości. Drugie zetknięcie z algami to lekcja przyrody, na której morszczyzn pęcherzykowaty wymieniany był jako symbol Bałtyku. Dzięki projektowi IO PAN (Instytut Oceanologii PAN w Sopocie) dowiedziałam się, że wszystkie pęcherzyki, które wygrzebywałam z piasku i ścisnęłam, by pękały, nie pochodzą stąd – są imigrantami z Niemiec, Bornholmu, czy innych zakątków Morza. To nasi sąsiedzi przyniesieni przez fale. Pierwszy żywy okaz został odnaleziony teraz w Zatoce Puckiej przez dr. Bałazego po prawie 50 latach nieobecności. Trzecie spotkanie odbyło się w kuchni. Bioplastik, który tworzy z agaru, powstał z krasnorostów – widlika zaostzonego. Zagrożony wyginięciem w Polsce chowa się najgłębiej. W Estonii wiedzą jak szanować ten zasób i tworzyć z niego substrat, który stosuje w eksperymentach. Z widlika produkuje się tam galaretki. Glony „świecą” dzięki Jakubowi Kirklewskiemu @clue.lamp”.

B. Byrwa

Seaweed III

“My first memory of algae were chlorophytes growing on breakwaters. Their long hair seemed like an invitation to play hairdresser. Their slippery structure was fascinating, and their smell became permanently rooted in my consciousness. My second encounter with algae took place at a biology class, where the bladderwrack was listed among the symbols of the Baltic Sea. Thanks to a project run by the Institute of Oceanology of the Polish Academy of Sciences (IO PAN), I learned that all the bladders I dug out of the sand and squeezed until they broke did not in fact come from here – they were immigrants from Germany, the Bornholm, and other corners of the sea. Our neighbours carried by the waves. The first living specimen has recently been found in the Bay of Puck by Dr Bałazy after almost 50 years of absence. The third meeting took place in the kitchen. The bioplastic created from agar was made from Furcellaria lumbricalis. Threatened with extinction, it hides deepest. In Estonia, they know how to respect this resource, creating a substrate. They make Furcellaria marmalades. Algae ‘glows’ thanks to Jakub Kirklewski @clue.lamp”

B. Byrwa

MAJA GÓRALCZYK

(Gdańsk)

Studentka Wzornictwa na Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku oraz absolwentka Architektury na Politechnice Gdańskiej. Otrzymała nagrodę INTERPRINT Polska Award w konkursie *Make Me! 2024* oraz jest finalistką konkursu *Young Design 2024*. Wierzy, że odpowiedzialne projektowanie jest ważne niezależnie od skali. Stara się uwzględniać ekologiczne i etyczne aspekty w swoich projektach, dbając o minimalizację negatywnego wpływu na środowisko oraz poprawę jakości życia użytkowników.

A student of Design at the Academy of Fine Arts in Gdańsk and a graduate of Architecture from the Gdańsk University of Technology. She received the INTERPRINT Polska Award in the *Make Me! 2024* competition and is a finalist in the *Young Design 2024* competition. She believes that responsible design is important regardless of scale. She strives to incorporate ecological and ethical aspects into her projects, aiming to minimize negative environmental impact and improve the quality of users life.

Aksesoria plażowe przyjazne morzu

Praca Mai Góralczyk jest rozwinięciem wcześniejszego projektu artystki, stworzonego we współpracy z Wydziałem Chemii Uniwersytetu Gdańskiego. Maja Góralczyk wspólnie ze studentkami Wydziału Chemii Natalią Szelą i Katarzyną Łakocką stworzyła prototyp zabawek plażowych dla dzieci z biomateriału powstałego z odpadów restauracyjnych (muszli muli i ostryg). Przedmioty zaprojektowane przez artystkę są bezpieczne dla środowiska, po zostawieniu na plaży rozłożą się, nie szkodząc lokalnemu ekosystemowi. Praca dotyczy problemu turystyki i zanieczyszczeń z nią związanych. Celem projektu jest zwiększenie świadomości ekologicznej turystów przy jednoczesnym stworzeniu nowej, atrakcyjnej pamiątki z miasta hanzeatyckiego.

Sea-friendly beach accessories

Maja Góralczyk's work is a follow up to her previous project, created in collaboration with the University of Gdańsk's Chemistry Faculty. Together with students from the faculty, Natalia Szela and Katarzyna Łakocka, Góralczyk created prototypes of beach toys for children made of a biomaterial produced out of restaurant waste (mussel and oyster shells). The objects designed by the artist are safe for the environment and, when left on the beach, will decompose without harming the local ecosystem. The work touches upon the pollution caused by tourism. The project's aim is to increase the environmental awareness of tourists and create a new, attractive souvenir from the Hanseatic city.

ANN HELLING I JESSICA LUNDEBERG

(Visby)

Artystyczny duet Lundeberg/Helling stworzony jest przez artystkę wizualną Jessikę Lundeberg i kompozytorkę Ann Helling. Pracuje wspólnie od ponad dwudziestu lat. Artystki tworzą wspólnie instalacje, performance i dzieła filmowe, gdzie muzyka, tekst i animacje wzajemnie przenikają się. Ich utwory, takie jak *Berliner Farbton*, *In my room*, *Mother E*, *Negligé*, *Touch Africa* i *Blå timmen/The Blue Hour* były prezentowane na festiwalach filmowych w Europie i Australii, a także na indywidualnych wystawach i koncertach.

Na szczególną uwagę zasługuje artystyczno-eksperymentalny film pt. *Berliner Farbton*, który był kilkakrotnie pokazywany w szwedzkiej telewizji SVT Drama, oraz film artystyczny *Blå timmen/The Blue Hour*, którego premiera odbyła się w 2014 roku na Zebra Poetry Film Festival w Berlinie.

The artistic duo Lundeberg/Helling, formed by visual artist Jessica Lundeberg and composer Ann Helling, have been working together for over twenty years. Together, the artists create installations, performances and film works where music, text and animation intertwine. Their works such as *Berliner Farbton*, *In my room*, *Mother E*, *Negligé*, *Touch Africa* and *Blå timmen/The Blue Hour* have been presented at film festivals in Europe and Australia, as well as at solo exhibitions and concerts.

Particularly noteworthy are the art-experimental film entitled *Berliner Farbton*, which has been shown several times on Swedish TV station SVT Drama, and the art film *Blå timmen/The Blue Hour*, which premiered in 2014 at the Zebra Poetry Film Festival in Berlin.

Poezja, pocztówka i punk

„Animowany film *Poezja, pocztówka i punk* to nasze pozdrowienia z wyspy Gotlandii i hanzeatyckiego miasteczka Visby. W tej pracy wideo chcemy poszerzyć koncepcję pamiątki, wychodząc od fizycznego obiektu do doświadczenia w formie audiowizualnego wspomnienia. Nasz film za pomocą symbolicznych obrazów podejmuje ponadczasowy temat życia i śmierci. Zainspirowane historycznymi malowidłami kościelnymi animacje wyłaniają się warstwa po warstwie, przeplatając się z głosami i potężnym dźwiękiem organów nagranych pod średniowiecznym sklepieniem Katedry Mariackiej w Visby”.

Jessica Lundeberg, Ann Helling

Na wernisażu duet Lundeberg/Helling wykonał dodatkowo krótki utwór, który łączył się z pracą.

Poetry Picture and Punk

„With the animated art film ‘Poetry Picture and Punk’, we send greetings from the island of Gotland and the Hanseatic town of Visby. In this video work, the concept of a souvenir expands from being a physical object to becoming an experiential souvenir in the form of an audio-visual memory. The film portrays the timeless theme of life and death through symbolic images. Animations inspired by historical church paintings emerge layer by layer and intertwine with voices and powerful organ tones recorded under the medieval vaults of St. Mary’s Cathedral in Visby.”

Jessica Lundeberg, Ann Helling

In connection with the vernissage, the artist duo performed a short piece that was connected with the work.

MATIASS JANSONS

(Cesis)

Rzeźbiarz. W latach 1993-1999 studiował w Katedrze Rzeźby łotewskiej Akademii Sztuk Pięknych w Rydze. Od 2003 r. jest członkiem Związku Artystów łotewskich. Brał udział w wystawach i sympozjach na łotwie i w 15 krajach za granicą. Prace Matiassa znajdują się w zbiorach na łotwie i w 9 krajach za granicą. Materiały rzeźbiarskie, które wykorzystuje artysta, to granit, marmur, drewno, brąz, dolomit, torf, sól.

„Kształt, ruch i forma mają charakter i są dla mnie ważne”.

A Sculptor. He studied at the Department of Sculpture of the Latvian Academy of Fine Arts in Riga (1993 – 1999). He has been a member of the Latvia Artists Union since 2003. He participated in exhibitions and symposia in Latvia and 15 countries abroad. Matiass's works are in collections in Latvia and 9 countries abroad. The sculptural materials the artist uses are granite, marble, marblemix, wood, bronze, dolomite, peat and salt.

“Shape, movement and form have character and are important to me”

Hanse Space

„W czasach, gdy na naszej planecie nowe szlaki handlowe i podróżnicze są trudne do odkrycia, może czas spojrzeć w niebo?! A w przyszłości społeczeństwo hanzeatyckie połączone będzie bardziej niż dzisiaj również w kosmosie?! W Cesis w 2023 zostało otwarte jedyne w całym Balticum Centrum Inteligencji Kosmicznej z wieloma technologiami, modelami rakiet, stacją kosmiczną *Auseklis (Poranna Gwiazda)* i interaktywnymi grami. To centrum inteligencji kosmicznej łączy w sobie naukę, edukację i rozrywkę. W naszej dzielnicy znajduje się wiele miejsc pozyskiwania torfu. Torf (mech torfowy i substrat) jest sprzedawany na Łotwie i w całej Europie dla ogrodników i rolników. Bagna to nie tylko miejsce pozyskiwania torfu, ale także godny podziwu ekosystem i dzikie terytorium dla żądnych przygód turystów. Jednym z symboli bagien jest żurawina, niczym królowa – symbol piękna i zdrowia! Ale to nie tylko symbol – to ogromny biznes, jagody na rynek lokalny i eksportowy. Moja rzeźba *Hanse Space* jest jak połączeniem tego wszystkiego!”

M. Jansons

Hanse Space

„In a times when new trade and travel routes is hard to discover on our planet, maybe we can look to the sky?! And in a future Hanse society conected more like today also in a space?! In Cesis this year was opened onliest in whole Balticum Space intelligance center by many technologicis, rocket models, space station *Auseklis (Morning star)* and interactive games. This Space intelligance center composed science, education and entertainment. In our district is many places of peat getting areas. Peat (moss peat & substrate) is traded in Latvia and to whole Europe for gardeners and farmers. Swamps isn't only a place for to get a peat, but also admirable ecosystem and wild teritorium for adventure tourists. One of swamp symbols is cranberry, like a queen – symbol of beauty and health! But not only symbol – it,s huge business, berry,s for local and export markets. My sculpture *Hanse Space* is like conecction between all this!”

M. Jansons

JOHANNES LÓPEZ AYALA

(Neuss)

Artysta, pisarz i projektant mieszkający w Niemczech. Zna różne języki, skończył szkołę plastyczną, studiował wzornictwo przemysłowe, projektowanie komunikacji i projektowanie fontów w Niemczech i Belgii, pracował w branży i kierował galerią sztuki, po czym założył własne studio. Aktualnie pracuje nad uruchomieniem *Tipogris Fonts and Friends* (tipogris-fonts.com), oficyny typograficznej, która chroni dziedzictwo kulturowe typografii i tworzy cenne narzędzia dla branży kreatywnej. Oprócz praktyki artystycznej i projektowej wykłada na Uniwersytecie Nauk Stosowanych Rhine-Waal.

Johannes López Ayala is an artist, writer, and designer based in Germany. With a background in languages, he went to art school, studied industrial design, communication design, and type design in Germany and Belgium, worked an industry job, and managed an art gallery before establishing his own studio. His current project is the launch of *Tipogris Fonts and Friends* (tipogris-fonts.com), a type foundry that preserves typographic cultural heritage and creates valuable tools for creatives. In addition to his art and design practice, he serves as a lecturer at Rhine-Waal University of Applied Sciences.

Ścieżka

Praca artysty to instalacja typograficzna, która eksploruje historię danego środowiska poprzez reinterpretację śladów pisma z różnych epok. Kompozycje stworzone na bazie dawnych alfabetów zaprezentowane zostaną na wielkoformatowych banerach podwieszonych w przestrzeni wystawienniczej, towarzyszyć im będą broszury dokumentujące proces digitalizacji historycznych liter.

The path

The artist's work is a typographic installation which explores the history of the given environment by reinterpreting traces of writing from different eras. Compositions made on the basis of old alphabets will be presented on large-format banners hanging in the exhibition space and accompanied by brochures documenting the process of digitising historical letters.

BARBARA LORENZ HÖFER

(Buxtehude)

Barbara Lorenz Höfer (ur. 1958) mieszka i pracuje w Buxtehude. Kształciła się jako rzeźbiarka w technikum rzeźby w drewnie w Oberammergau i studiowała historię sztuki na Uniwersytecie w Hamburgu. Od 1984 r. jako niezależna artystka uczestniczy w wystawach w Niemczech, innych europejskich krajach, Rosji i Chinach. Od około czterdziestu lat istotną częścią praktyki artystycznej Barbary Lorenz Höfer stanowią poszukiwania własnej drogi. Wszystkie używane przez nią formy mają swoje źródła w genetyce i geometrii – wydają się nam znajome, ale wymykają się jednoznacznej identyfikacji. Istotną rolę w wielu obiektach i instalacjach artystki odgrywają odniesienia do nauki. W artystycznej drodze nieodmiennie pomaga jej umiejętność patrzenia na świat z coraz to innej strony, odkrywania w nim ciągle nowych rzeczy i dostrzegania jego magicznych, zdumiewających stron.

Barbara Lorenz Höfer (b. 1958) lives and works in Buxtehude. She trained as a sculptor at the technical college for wood sculpture in Oberammergau and studied art history at the University of Hamburg. Since 1984, she has been a freelance artist with exhibitions in Germany, Europe, Russia and China. For around forty years, the search to arrive somewhere has been a substantial part of Barbara Lorenz Höfer's artistic work. All the forms she uses are derived from the genetic and geometric repertoire; they seem familiar to us, but elude clear identification. References to science play a fundamental role in many objects and installations. In her artistic voyage, she is constantly aided by her ability to look at the world from different angles, constantly discovering new things about it, and noticing its magical and marvellous sides.

Listy do ojczyzny albo nieprecyzyjna lokalizacja raju

„W prezentowanej na wystawie instalacji opisałam rośliny na podstawie pracy Jörna Schwarzsteina *Lokalna flora w procesie transformacji: aktualizacja* oraz starych ilustracji z atlasów roślin. Przezroczysty Dom, w którym prezentowana jest kolekcja, staje się miniaturowym, wędrownym muzeum. Można je zabrać wszędzie tam, gdzie miasto będzie chciało pokazać się jako przyjazne naturze, neutralne pod względem emisji CO2, innowacyjne, zrównoważone i magiczne. Buxtehude to urocze miasteczko o bogatej historii i kulturze. Położenie nieopodal Altes Land – jednego z największych europejskich rejonów sadowniczych – oferuje wiele możliwości uprawiania aktywnej turystyki, na przykład pieszych czy rowerowych wędrówek wśród malowniczych krajobrazów. Zawsze, gdy czujemy się mile widziani w obcym środowisku, towarzyszy nam poczucie bezpieczeństwa i zadowolenia. Ilekroć wyjeżdżałam gdzieś na wakacje lub przez jakiś czas mieszkałam w innym miejscu, często tęskniłam za poczuciem tymczasowego domu. Co zostaje z nami jako wspomnienie, a co pozostawiamy za sobą? Oprócz domu, który pełni funkcję muzeum i >>skrzynki wspomnień<<, instalacja składa się z dużej walizki z zielnikiem i obiektami wyłowionymi z rzeki Este, co ma unaocznić, do jakiego stopnia nasze rzeki są zanieczyszczone plastikiem i innymi przedmiotami. Obiekty w walizce i rośliny, które kiedyś występowały w okolicy, są przedstawione w formie niewielkich medalionów, stanowiąc swego rodzaju ofiarzyk rzeczy zagubionych”.

B. Lorenz Höfer

Letters to the homeland or the inaccurate location of paradise

“Working on the installation, I compiled the plants on the basis of Jörn Schwarzstein’s study “Transforming Local Flora: an Update” and old illustrations from plant identification books. The Transparent House with the collection turns into a mini-museum that can be taken along whenever the city wants to showcase itself as nature-oriented, carbon-neutral, innovative, sustainable and magical. Buxtehude is a charming town with a rich history and culture. Its proximity to the Altes Land region, one of the largest fruit-growing areas in Europe, offers many opportunities for tourist activities, such as hiking and cycling through the picturesque countryside. Because feeling welcome in a foreign environment is always accompanied by a feeling of security and contentment. Whenever I went somewhere on holiday or was a temporary resident of a place, I often longed for this feeling of a temporary home. What do you take with you as a memory and what remains? The house, acting as a memory store and museum, is accompanied by a large suitcase with a herbarium and artefacts from the River Este, showing how much our rivers are polluted by plastic and other objects. Artefacts in the suitcase and plants that used to grow in the area are presented in the form of small medallions, turning into an altar of things lost.”

B. Lorenz Höfer

ELŻBIETA POLAK

(Kołobrzeg)

Absolwentka Pedagogiki Sztuk Plastycznych na Akademii Sztuk Pięknych w Poznaniu, od 40 lat pracująca w kulturze. Prowadzi dwa działy Pracowni Plastycznej w Ratuszu w Kołobrzegu: tkaniny artystycznej i malarstwa. W roku 2013 otrzymała Pęgarza za osiągnięcia w dziedzinie kultury i Srebrny Krzyż Zasługi. Organizuje plenery artystyczne, warsztaty dla młodzieży i dorosłych. Z sukcesami uczestniczy w konkursach miejskich, krajowych i międzynarodowych. Posiada duży dorobek artystyczny, miała wiele wystaw w kraju i za jego granicami.

A graduate of Pedagogy of Fine Arts at the Academy of Fine Arts in Poznań. She has been working in culture for 40 years running two departments at the Art Studio in the Town Hall in Kołobrzeg: artistic textiles and painting. In 2013 she received the Pegasus for achievements in the field of culture and the Silver Cross of Merit. She organizes open-air artistic events and workshops for youth and adults, successfully participates in local, national and international competitions. She has extensive artistic achievements and has had many exhibitions in the country and abroad.

Ryba

Elżbieta Polak od ponad dwudziestu lat zajmuje się tkaniną artystyczną. Wykonana z naturalnych materiałów praca prezentowana na gdańskiej wystawie w bezpośredni sposób odwołuje się do Kołobrzegu, miejsca zamieszkania artystki.

Fish

Kołobrzeg, Poland Elżbieta Polak has been working with artistic textiles for more than twenty years. Her work showcased at the Gdańsk exhibition, made of natural materials, is a direct reference to the artist's home town of Kołobrzeg.

BEATE STEINMANN

(Uelzen)

Artystka (ur. 1965) od 2020 r. wykorzystująca stare, niechciane obrusy. Swoje prace opisuje jako „sztukę drugiego życia”. Maluje obrusy i przeprojektowuje je w ściennie obrazy, dając im nową funkcję i drugie życie. Recykling starych materiałów przyczynia się do rozsądnego wykorzystywania naszych zasobów. To dobra alternatywa dla naszego uzależnienia od fast fashion i dowartościowanie starych tkanin, a także rodzaj sztuki, który może skłaniać do refleksji nad istotnością zrównoważonego rozwoju.

2021: udział w HANSEartWORKS (Ryga, Łotwa). 2023: artconnection (Kolonja, Niemcy). 2023: Second Life Art (Lüneburg, Niemcy). 2023: Ünnerwegens23 (Bad Bevensen, Niemcy). Wcześniej, w 2013 i 2015 r., jej instalacje były pokazywane w ramach Landart Blickwechsel Uelzen.

The artist, born in 1965, has been working with old, no longer wanted tablecloths since 2020. She describes her works as 'second life art.'. She designs and paints over these tablecloths into wall hangings and gives them a new function and thus a second life. By recycling old materials, our resources are used responsibly. This is a good alternative to today's fast fashion society and at the same time an appreciation of old fabrics. It is also an interpretation of art and can inspire reflection on the value of sustainability.

2021 Participation in the HANSEartWORKS in Riga, Latvia. 2023 artconnection Cologne. 2023 Second life art Lüneburg. 2023 Ünnerwegens23, Bad Bevensen. Previously, in 2013 and 2015, installations as part of the Landart Blickwechsel Uelzen.

Sieć Związku Hanzeatyckiego

Do stworzenia pracy artystka wykorzystała stare materiały m.in. obrus. Recyklingowa tkanina jest próbą połączenia historii z teraźniejszością. Kompozycja składa się z dwóch warstw symbolicznie reprezentujących starą i nową Hanzę. Historyczne stowarzyszenie reprezentowane jest przez dawne szlaki morskie i handlowe, współczesny związek zaś przez współpracę, innowację i zrównoważony rozwój.

The Network of the Hanseatic League

To make this work, the artist used old materials, such as a table cloth. The recycled textile attempts to bridge history and the present day. The composition is made of two layers, symbolic of the old and new Hansa. The historical association is represented by old sea and trade routes, the contemporary one - by cooperation, innovation and sustainable development.

Made in Hansa

warsztaty towarzyszące wystawie
workshops accompanying the exhibition

Warsztaty Projektowania Biomateriałów

Prowadząca: Blanka Byrwa

Miejsce: CSW ŁAŻNIA 1

Projektowanie biomateriałów to dziedzina, która stanowi most pomiędzy tradycją a nowoczesnością, łącząc korzystanie z naturalnych zasobów z współczesnymi technologiami. Obszar ten stawia przed nami jednak wyzwanie – jak zastąpić tworzywa sztuczne materiałami, których okres przydatności do użycia jest krótki? To zmiana perspektywy, która wymusza zrewidowanie naszego podejścia do przedmiotów. Nietrwałość i biodegradowalność stają się zaletami, a przedmioty stają się częścią cyklu życia. Biomateriały dają nam również szansę skorzystania z lokalnych zasobów.

Podczas warsztatów uczestnicy udali się na krótki spacer, aby przyjrzeć się materiałom, które nas otaczają. Nauczyli się, jak w oparciu o podstawowe przepisy przygotowywać bioplastik. Razem stworzyli folię z glonów i eksperymentowali ze znalezionymi na spacerze zasobami. Zyskali wiedzę na temat szukania, weryfikowania i eksperymentowania z przepisami na biomateriały, aby dostosować je do swoich projektów.

Blanka Byrwa – Absolwentka Instytutu Wzornictwa Politechniki Koszalińskiej. Projektantka i architektka wnętrz. Prowadzi studio architektury wnętrz BBAD i jest współzałożycielką Fundacji CUMY – Makerspace w Stoczni Gdańskiej. Blanka projektuje biomateriały i jest ekspertką w dziedzinie badania bioplastiku oraz zasobów naturalnych. Organizatorka warsztatów biomateriałowych, mających na celu promocję i edukację z zakresu cyrkularnej ekonomii materiałów. Kuratorka wystaw „Glony” i „Odpady” na Gdynia Design Days, wielokrotnie nagradzana w konkursach, m.in. Architektura Murator „Mieszkanie Młodego Architekta”, „Minimum” na Łódzkim Festiwalu Designu oraz w konkursie Elle Decoration 2018.

fol. Katarzyna Serkowska

Biomaterial Design Workshops Led by Blanka Byrwa

Location: LAZNIA CCA 1, ul. Jaskótcza 1

Biomaterial design is a field which bridges the gap between tradition and modernity as it combines the use of natural resources with contemporary technologies. Plastic has gained popularity due to its durability and resilience. However, biomaterial design presents us with a challenge - how to replace synthetic materials with ones that have a shorter lifespan? This shift in perspective necessitates a reevaluation of our approach to objects. Transience and biodegradability become advantages as they make items a part of the life cycle. Biomaterials also offer us the opportunity to utilize local resources.

During the workshops, the participants took a short walk to have a look at the materials which surround us. They learned how to prepare bioplastics based on the simplest recipes. Together, they created algae-based film and experimented with the resources found during the walk. They gained knowledge on searching, verifying, and experimenting with recipes for biomaterials to tailor them to your projects.

Blanka Byrwa - Graduate of the Institute of Design of the Koszalin University of Technology. Interior designer and architect. She runs the BBAD interior design studio and is the co-founder of the CUMY Foundation - Makerspace at the Gdańsk Shipyard. Blanka designs biomaterials and is an expert in the field of bioplastic and natural resources research. She is the organizer of biomaterials workshops which educate in the field of circular economy of materials and promote it. Curator of the Algae and Waste exhibitions at Gdynia Design Days, awarded in numerous competitions, including Architektura Murator's Mieszkanie Młodego Architekta, Minimum at the Łódź Design Festival and the Elle Decoration competition in 2018.

Ukryte piękno przyrody i wartość ekosystemów miejskich

Prowadząca: Kamila Chomicz

Miejsce: Start CSW ŁAŻNIA 1, ul. Jaskótcza 1 – Przejazd busem, przystanki: ECS, Aniołki, Zaspa, VII Dwór powrót do CSW Łaźnia

Podczas spaceru Kamila Chomicz opowiadała o różnorodności owadów zapylających, które zamieszkują poszczególne zakątki Gdańska i okolic, a także o tym, jak możemy wspólnie tworzyć przestrzenie miejskie atrakcyjne zarówno dla zapylaczy, jak i dla ludzi. Podzieliła się wiedzą na temat fascynującego życia dzikich pszczół oraz opowiadała o ich sposobach gniazdowania i o tym, jakie wybierają kwiaty. Swoją opowieść uzupełniła historiami na temat innych zwierząt mieszkających w obszarach zurbanizowanych, np. ptaków czy płazów, oraz infrastrukturze miejskiej przyjaznej ich obecności.

Kamila Chomicz - Absolwentka biologii Uniwersytetu Gdańskiego oraz Akademii Filmu i Telewizji w Warszawie. Jako biolog i filmowiec angażuje się w działalność popularyzującą nauki przyrodnicze oraz ochronę dzikich pszczół. Różnorodność istot tworzących nieustannie transformującą się bioróżnorodność za każdym razem wprawia ją w zachwyt, z którego czerpie inspirację. Inicjatorka projektu „Dziki Trójmiasto”, „Miasto Drzew Trójmiasto”, „Latamy nad Gdańskiem”, „Głuchy rechot”.

fot. Paweł Józwiak

fol. Paweł Józwiak

Hidden Beauty of Nature and Value of Urban Ecosystems Led by Kamila Chomicz

Location: Start LAZNIA CCA 1, bus ride stops: ECS, Anielski, Zaspa, VII Dwór return to LAZNIA CCA 1

During the walk, Kamil Chomicz talked about the diversity of pollinating insects that inhabit different corners of Gdansk and its outskirts, and also how we can work together to make urban spaces attractive to both pollinators and humans. She shared her knowledge about the fascinating life of wild bees, their nesting methods and the flowers bees choose. Her tale was complemented with interesting facts about other animals that live in the city, e.g. birds or amphibians, and about urban infrastructure which encourages their presence.

Kamila Chomicz - Graduate of Biology at the University of Gdańsk and the Academy of Film and Television in Warsaw. As a biologist and a filmmaker, she is involved in activities which popularize natural sciences and the protection of wild bees. She is always delighted and inspired by the variety of beings that create the ever-transforming biodiversity. Kamila is the initiator of the projects: Wild Tricity (*Dzikie Trójmiasto*), Tricity City of Trees (*Miasto Drzew Trójmiasto*), Flying over Gdańsk (*Latamy nad Gdańskiem*), Mute Croak (*Głuchy rechot*).

Warsztaty z obróbki bursztynu

Prowadzący: Giedymin Jabłoński

Lokalizacja: Międzynarodowe Stowarzyszenie Bursztyenników,
ul. Warzywnicza 1

Warsztaty rozpoczęła prezentacja o bursztynie i rzemiośle bursztyenniczym oraz wspólna rozmowa o przebiegu dalszej pracy. W części praktycznej warsztatów artyści mieli szansę stworzenia unikatowego naszyjnika wykonanego z bursztynu bałtyckiego oraz ze srebra. Nauczyli się używać profesjonalnej polerko-szlifierki i otrzymali pożądane wykończenie brytki z pomocą prowadzącego. Każdy uczestnik otrzymał dyplom uczestnictwa w warsztatach.

Giedymin Jabłoński – Autor biżuterii artystycznej i małych form rzeźbiarskich, bursztyennik i złotnik, nauczyciel akademicki, krytyk i teoretyk sztuki. Jest jednym z bardziej rozpoznawalnych artystów i promotorów bursztynu oraz współzałożycielem Międzynarodowego Stowarzyszenia Bursztyenników. Jabłoński jest także pomysłodawcą i kuratorem wielu projektów i inicjatyw artystycznych, wystaw, warsztatów a także konkursów poświęconych złotnictwu i bursztynowi.

Amber workshops

Led by Giedymin Jabłoński

Location: The International Amber Association,
ul. Warzywnicza 1

The workshop began with a presentation about amber, amber crafts and conversation about the further work. In the practical part of the workshops, artists had the opportunity to create a unique necklace made of Baltic amber and silver. They learned how to use a professional polisher and grinder and obtained the desired finish of the piece with the help of the teacher. Each participant received a diploma of participation in the workshops.

Giedymin Jabłoński – Author of artistic jewelry and small sculpture forms, amber artist, goldsmith, academic teacher, art critic and theoretician. He is one of the most recognizable artists and promoters of amber and co-founder of the International Amber Association. Jabłoński is also the originator and curator of many art projects, initiatives, exhibitions, workshops and competitions devoted to goldsmithing as well as amber.

fot. Daria Szczygieł

Connecting values

Książka *Connecting values* powstała w 2021 roku i od tamtego momentu jest częścią wystawy HANSEartWORKS. Co rok osoba artystyczna z bieżącej edycji projektu proszona jest o wykonanie wpisu do książki. Grafikę do gdańskiej edycji wykonała Blanka Byrwa. Ilustracja stworzona została przy użyciu biomateriałów (matrycy z agaru i ekologicznej farby).

Connecting values

The *Connecting Values* book was created in 2021 and has since then formed part of the HANSEartWORKS exhibition. Each year one artist from the current edition of the project is asked to make an entry in the book. The print for the Gdańsk edition was designed by Blanka Byrwa. The illustration was made using biomaterials (an agar matrix and eco-friendly paint).

fot. Katarzyna Serkowska

GDAŃSK 13-16.06.2024

44th International Hanseatic Day

Made in Hansa

14.06-14.07.2024

Kuratorka / Curator: Agnieszka Kulazińska

Zespół pracujący nad projektem / Team working on the project:

Zespół kuratorski / Curatorial Team: Ewelina Damps, Karolina Pielak, Katarzyna Serkowska

Komunikacja / Communication: Iryna Stekh-Sankevich, Izabela Rakowska, Wiktoria Łukaszewicz

Edukacja / Education: Barbara Secke, Marta Iwaniuk

Wsparcie techniczne / Technical support: Marek Tomkowicz, Maciej Burdalski, Daniel Burdalski, Teresa Wielkopolska, Aleksandra Golińczak

Fotografowie / Photographers: Daria Szczygieł, Katarzyna Serkowska, Paweł Józwiak

Wydawca / Publisher

Centrum Sztuki Współczesnej ŁAŻNIA / Centre for Contemporary Art ŁAŻNIA

ul. Jaskólcza 1, 80-767 Gdańsk

Fundacja Gdańska

Długi Targ 28/29, 80-830 Gdańsk

Redakcja / Edited by: Agnieszka Kulazińska

Współpraca / Assistant editor: Katarzyna Serkowska

Tłumaczenie / Translation: Ewelina Damps, Aleksandra Szkudłapska

Korekta / Proof reading: Dagmara Zawistowska-Toczek

Projekt graficzny / Lay out: Emilia Miklikowska

Druk / Printed by: NORMEX

ISBN: 978-83-973203-0-7

Wystawa i produkcja prac gdańskich artystek finansowana z dotacji Miasta Gdańska.
The exhibition and the production of works of Gdańsk artists financed by a grant from the City of Gdańsk.

Zadanie publiczne finansowane przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP w konkursie „Dyplomacja Publiczna 2024”
“Public task financed by the Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Poland within the grant competition “Public Diplomacy 2024”

„Publikacja wyraża wyłącznie poglądy autora i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP”.
“The opinions expressed in this publication are those of the authors and do not reflect the views of the official positions of the Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Poland.”